

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

12. SINIF

Güncel Dini Meseleler

1. Dinî Meselelerin Çözümünde Temel İlke ve Yöntemler

■ ÖNCEKİ DERSİMİZDE NELER VARDI?

4. Kur'an'dan Mesajlar: Hucurât Suresi 10. Ayet
Ünite Değerlendirmesi

■ NELER ÖĞRENECEĞİZ?

1. Dinî Meselelerin Çözümünde Temel İlke ve Yöntemler

- **Günlük yaşamda dinen meşru olduğundan şüphe ettiğiniz durumlarda tavrınızı neye göre belirlersiniz?**

1. Dinî Meselelerin Çözümünde Temel İlke Ve Yöntemler

- İnsan düşünen, sorgulayan, araştıran ve üreten bir varlıktır.

- Din, insanın en şerefli mahluk olmasını sağlayan bilgiler içerir.

Bu yönüyle din,
insanın
tamamlayıcısıdır.

- Günümüzde birçok sahada, geçmişte karşılaşılmadığı için hükmüne doğrudan Kur'an ve sünnette rastlanılmayan birtakım meseleler ortaya çıkmaktadır.

Bu meselelerin çözümü icihat yoluyla sağlanmaktadır.

İCTİHAT NEDİR ?

Sözlükte

Herhangi bir işi gerçekleştirme yolunda olanca gücü harcamak anlamına gelmektedir.

Terim olarak

Kur'an, sünnet ve icma ile hükmü açıkça ortaya konulmamış, dinî bir meselenin hükmüne ulaşmak için müçtehidin elinden gelen çabayı sarf etmesidir.

Kur'an ve sünnet gibi delillerden dinî hükümler ortaya koyabilme bilgi ve becerisine sahip kimseye **müçtehit** denir.

- İctihad daha çok hakkında hüküm bulunmayan konularda yapılır.

İbadetler

Ahlak
ilkeleri

ictihada konu
olamaz.

İman
esaslari
gibi

Zarûrât-ı diniyye
(kesin hükümler)

Farz, vacip, sünnet, haram, helal, mekruh gibi dinî hükümlerin başlıca kaynakları Kur'an ve sünnettir.

FARZ: Yapılması kesin olarak gerekli davranışlardır. Yapılması sevaba, özürsüz olarak terki günaha, inkârı ise dinden çıkmaya sebep olur.

VACİP: Yapılması farz seviyesinde olmayan fakat sünnetten daha kuvvetli olan dinî hükümler; farz ile sünnet arasındaki dinî emirlerdir.

SÜNNET: Hz. Peygamber'in sözleri, davranışları ve sahabelerinin yapmış olduğu olumlu davranışları onaylamasıdır.

MÜBAH: Mükellefin yapıp yapmamakta özgür bırakıldığı davranışlardır. Caiz ve helal kavramlarının mübahla yakın anlam ilişkisi vardır.

MEKRUH: Yapılması dinen hoş karşılanmayan fakat kesin ve açık delillerle de yasaklanmayan davranışlardır.

HARAM: Dinen sorumluluk çağına ulaşmış olan herkese, Allah'ın yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranışlardır.

İslam alimleri bir meselenin hükmünü öğrenmek için öncelikle Kur'an'a müracaat etmektedir.

Meselenin hükmü
Kur'an'da bulunursa
onunla amel edilir.

Kur'an'da bulunamazsa
veya yeteri kadar açık
değilse sünnete bakılır.

- Her iki kaynakta da konu ile ilgili hüküm bulunamazsa icmaya başvurulur.

İCMA NEDİR ?

Hz. Muhammed'in vefatından sonra herhangi bir asırda müctehitlerin bir meselenin dinî hükmü üzerinde ittifak etmeleridir.

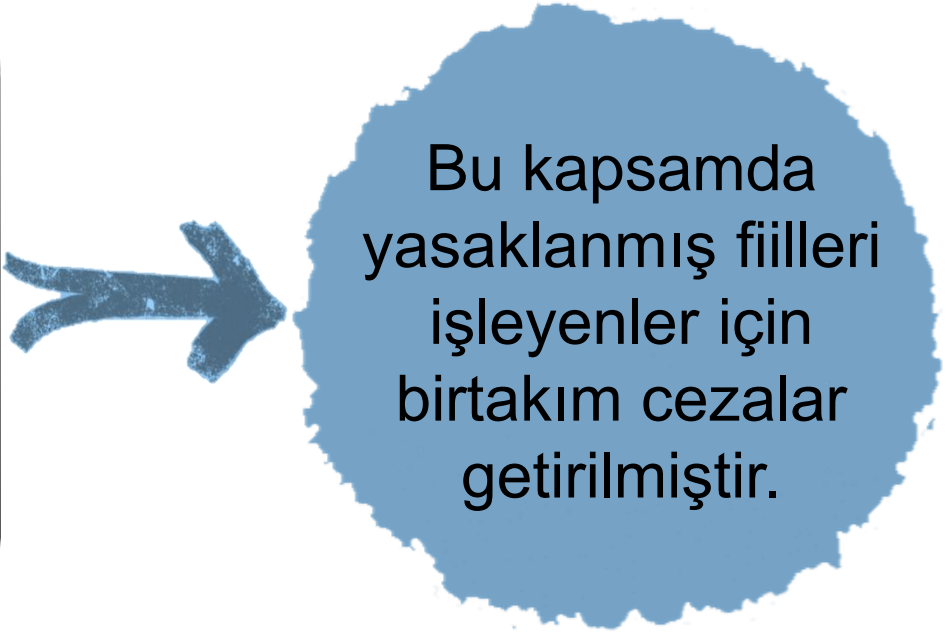
- Müctehidin icthad yapabilmesi için;

iyi bilmesi gerekir.

İslam'ın ortaya koyduğu çözümlerin temel amacı insanların din, hayat, akıl, nesil ve mal emniyetini güvence altına almaktır.

Bu kapsamda yasaklanmış fiilleri işleyenler için birtakım cezalar getirilmiştir.

- İslam alimleri bir mesele hakkında hüküm verirken birtakım ölçütler kullanırlar. Bu ölçütlerden biri de dinin gayesini esas almaktır.
- İnsanın dünyada ve ahirette fayda elde etmesi için koruması gereken ve **zaruriyat** adı verilen beş temel gaye vardır.

Z
A
R
U
R
İ
Y
A
T

Dinin
Korunması

- Milletleri ayakta tutan din duygusudur. Bu nedenle toplumlar, varlıklarını dinlerini koruyarak muhafaza ederler. Dini korumak; tebliğle, dinin emirlerini yaşamakla, öğrenmek ve öğretmekle olur.

Canın
Korunması

- Sadece başkalarının canını değil kişinin kendisine emanet olarak verilen bedenini de koruması demektir.

Z
A
R
U
R
i
Y
A
T

Aklın
Korunması

- Akli zayıflatan ve işlevsiz hâle getiren zararlı alışkanlıklardan uzak durmaktır.

Neslin
Korunması

- Meşru yollarla insan neslinin devamının sağlanmasıdır. İslam dini, nikâha çok önem vermiştir. Nesebin korunması ve neslin emniyeti çok önemlidir.

Malın
Korunması

- Ferdî mülkiyetin korunmasını esas alır. İslam, başkasının malına yönelik saldırıları ve haksız yollardan kazanç elde etmeyi yasaklamıştır.

İslam alimleri fetva vereceği konuyu iyice incelemeli ve konunun uzmanlarından bilgi almalıdır.

- Soru ve sorunların çözümünde;

Neslin korunması ve Allah'ın koyduğu dengeyi korumak ana gaye olmalıdır.

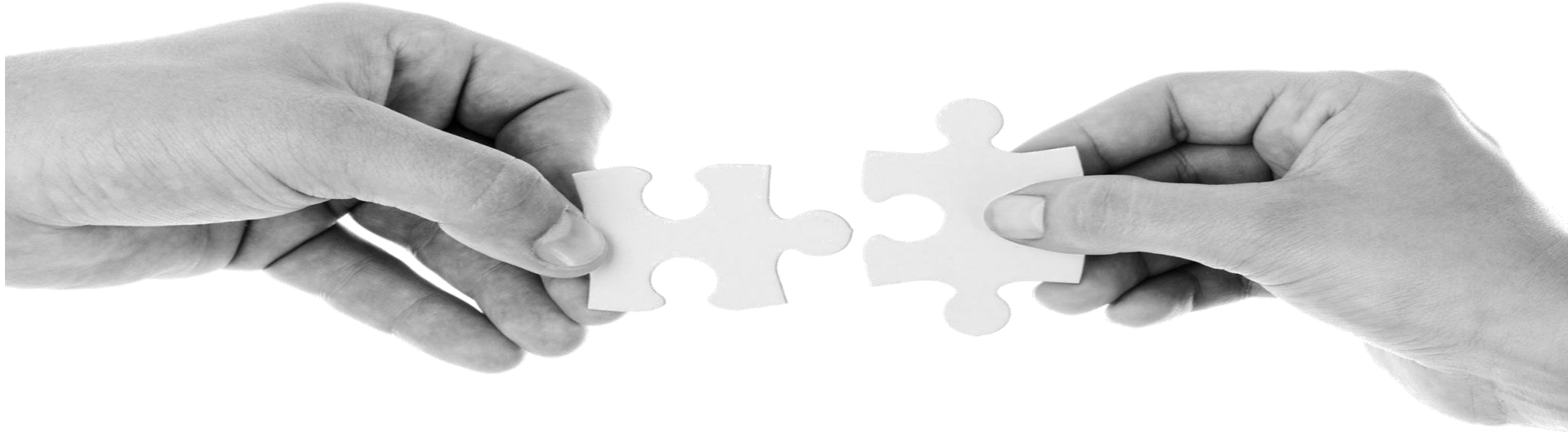
Çözüm önerileri fitratı bozmamalı, insan onur ve haysiyetini zedelememelidir.

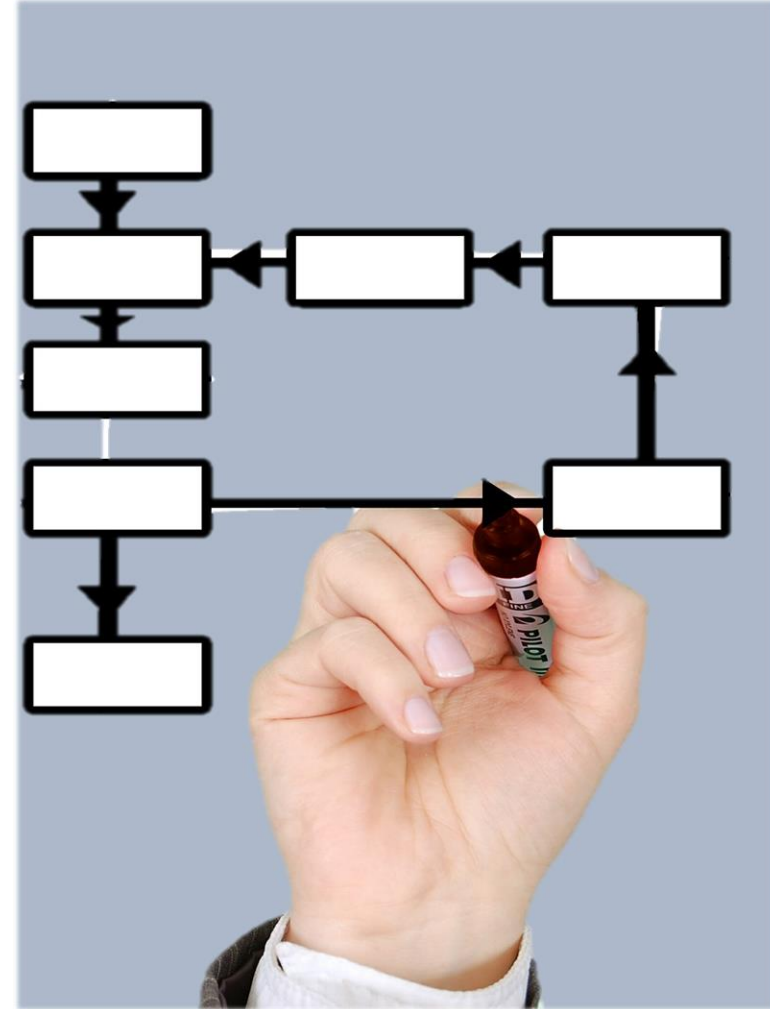

- Temel ahlaki değerleri ihlal etmemelidir.

İslam bilginlerinin her hususta yeterli bilgi sahibi olamayacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

- Farklı uzmanlık alanlarına sahip âlimlerin kararlarını (şura ichtihati) merkeze almak gerekmektedir.

- İslam, tüm zamanlar ve şartlarda geçerli evrensel bir dindir.

- İslam çağın getirdiği tüm sorunlara cevap verebilecek yapıya sahiptir.

İnsanlar şüpheyeye düştükleri konuyu öncelikle Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamber'in sünnetini okuyarak anlamaya çalışmalıdır.

Daha sonra bir bilene (âlimlere) ve kendi vicdanlarına sormaları en uygun olandır.

- İnsanın iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırt edebilme kabiliyetine sahip olduğunu unutmamak gerekir.

“İyilik, gönlünün huzur bulduğu ve içine sinen şeydir; kötülük ise insanlar ona onay verseler bile gönlünü huzursuz eden ve içinde bir kuşku bırakan şeydir.”

İbn Hanbel, Müsned, C 4, s. 227.

Muaz bin Cebel, (r.a.) Yemen'e vali olarak tayin edildikten sonra Rasulullah (s.a.v) hüküm verme konusunda Muâz'a şu soruyu sormuştur:

- *Bir mesele ile karşılaşırsan ne yaparsın?*
- *Allah'ın kitabındaki hükümlere bakarak hüküm veririm.*
- *Ya bu meselenin cevabı Allah'ın kitabında yoksa ne yaparsın?*
- *O zaman Rasulullah'ın sünnetine bakarak hüküm veririm.*
- *Ya bu meselenin cevabı, Rasulullah'ın sünnetinde de yoksa ne yaparsın?*
- *O zaman, Hiç tereddüt etmeden içtihad ederim.*

Rasûlullah (s.a.v.) Muâz'ın bu sözlerinden memnun oldu.

İbn Sa'd, Tabakât, III, 584

■ NELER ÖĞRENDİK?

1. Dinî Meselelerin Çözümünde Temel İlke ve Yöntemler

- Her gün yeni olayların yaşandığı dünyada, geçmişte var olmayan ve bu nedenle hükmüne Kur'an ve sünnette doğrudan rastlanılmayan birtakım yeni meseleler ortaya çıkmaktadır.

■ NELER ÖĞRENDİK?

- Bir meselede hüküm vermek için izlenen yol sırasıyla; Kur'an'a, sünnete ve müctehidlerin bir meselenin dinî hükmü üzerinde ittifak etmeleri anlamına gelen **icmaya** müracaat etmektir.

■ NELER ÖĞRENDİK?

- Kur'an, sünnet ve icma ile hükmü açıkça ortaya konulmamış, dinî bir meselenin hükmüne ulaşmak için ise müçtehidin elinden gelen çabayı sarf etmesi anlamına gelen **içtihat** yöntemini kullanmak bir diğer yoldur.

■ NELER ÖĞRENDİK?

- İslam alimlerinin hüküm verirken dikkat etmeleri gereken bir diğer husus da insanların dünyada ve ahirette fayda elde etmesi için ihtiyaç duyduğu beş temel gayenin korunmasıdır. Bunlar **zarûriyyât** olarak ifade edilen dinin, canın, aklın, neslin ve malın korunmasıdır.

■ NELER ANLADIK?

1. İslam alimleri günümüzde yeni ortaya çıkan meselelere çözüm üretirken, verdikleri hükmün hangi kaynaklara aykırı olmaması gerektiğine dikkat etmelidirler?
2. İcma nedir? Açıklayınız.
3. Zaruriyyat denilen ve korunması gaye edinilen beş şeyin neler olduğunu yazarak açıklayınız.

■ BİR SONRAKİ DERSİMİZDE NELER VAR?

2. İktisadi Hayatla İlgili Meseleler